

Agenda

Natuurpunt

Zondag 6 november

Namiddagwandeling De Luysen.
Samenkomst parkeerplaats De Luysen, Mariahofstraat Bree-Beek om 14.00 uur. Einde 16.30 uur.
Inlichtingen Joris Vandervelden
(+32) 089 46 37 89.

Zondag 4 december

Namiddagwandeling Sint-Maartensheide. Samenkomst: parkeerplaats De Luysen, Mariahofstraat Bree-Beek om 14.00 uur. Einde 16.30 uur.
Elke zondag tot eind november:
- *Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk. Samenkomst: Reservaat Veeuwey, Kiefoekstraat, Eksel. Aanvang 9.00 uur, einde 12.00 uur. Inlichtingen: Albert Geuens (+32) 011 73 27 44.*
- *Vogeltrekwaarnemingen. Samenkomst: Reservaat Hageven, Bergeyckse dijk Neerpelt. Aanvang 9.00 uur, einde 12.00 uur. Inlichtingen: Ludo Beyen (+32) 011 64 35 80.*

NMC De IJzeren Man

Tot en met 31 december

Tentoonstelling Bosrandenbeheer (NMC)

Zondag 9 oktober

Gezinswandeling, thema paddestoelen. Vertrek 13.00 uur P&R parkeerplaats NS Weert

Dinsdag 11 oktober

Lezing A. Ova, thema: Landschap in Weert en Nederweert. Aanvang 19.30 uur in NMC de IJzeren Man te Weert.

Zondag 16 oktober

Excursie naar Het Leudal in Haelen. Vertrek 7.00 uur politiebureau Weert.

Zondag 23 oktober

Korte dagwandeling Boshoverheide. Thema: Archeologie en Geologie. Vertrek 13.00 uur P&R parkeerplaats NS Weert.

Dinsdag 8 november

Lezing Wout Antonis. Thema: Geschiedenis van de vloeiweiden. Aanvang 19.30 uur in NMC, Weert.

Zondag 20 november

Excursie naar Zig-Goort te Kinrooi, Kempen~Broek. Vertrek 13.00 uur P&R parkeerplaats NS Weert.

Wisseling van de wacht

Zowel Bezoekerscentrum De Wulp als Natuur- en Milieucentrum De IJzeren Man heeft een nieuwe coördinator.

Ghis Palmans van Bezoekerscentrum De Wulp heeft sinds enige tijd zijn parttime functie als leraar handvaardigheidstraining voor mentaal gehandicapte kinderen omgezet in een full-time functie. Ghis was sinds 1 januari 2003 coördinator in De Wulp. Hij blijft nog wel vrijwilligerswerk verrichten.

Gaby Bollen heeft zijn taak in het bezoekerscentrum op 12 september overgenomen. Gaby is 24 jaar en afgestudeerd als licentiate biologie. Het bezoekerscentrum is voor haar geen vreemde situatie. Samen met haar moeder heeft ze hier al verschillende malen bezoekers ontvangen. Ervaring in de natuur heeft ze vooral opgedaan tijdens de werkzaamheden

Ook deze herfst valt weer volop te genieten van prachtige paddestoelen. (foto Jan van Tiggelen)

Gaby Bollen

Bèr Peeters

bij JNM (Jeugdbond voor Natuur- en Milieustudie) en binnen de vleermuizenwerkgroep.

Theo van den Berkmortel is sinds eind 1998 werkzaam als coördinator aan Natuur- en Milieucentrum De IJzeren Man. Ná deze zeven jaar gaat hij voor de Vereniging Natuurmonumenten fulltime aan de slag met allerlei communicatietaken in de Regio Noord-Brabant en Limburg. Zijn opvolger is Bèr Peeters die goed thuis is in de wereld van educatie, natuur en milieu. Hij was 30 jaar docent aardrijkskunde op het Bisschoppelijk College in Weert. Daarnaast verzorgt hij al 20 jaar lezingen en excursies en levert hij een bijdrage aan de IVN-opleidingen tot natuurgids en natuurouder. Hij beschikt over een grote dosis kennis over het ontstaan van het landschap van Weert en omgeving. Met de aanstelling van twee nieuwe coördinatoren vertrouwen we erop dat de kwaliteit van natuur- en milieueducatie in beide centra is veiliggesteld. Zowel Ghis als Theo blijven actief in de redactie van Wulpenvlucht.

Openingstijden

Bezoekerscentrum De Wulp

Tussenstraat 10, B-3910 Neerpelt, België, telefoon (+32) 011 - 80 26 77, e-mail: dewulp@skynet.be, www.dewulp.tk
Op zaterdag en zondag open van 14.00 tot 18.00 uur en op woensdag van 13.00 tot 17.00 uur. Voor groepen na afspraak van dinsdag tot en met vrijdag.

NMC De IJzeren Man

Geurtsvenweg 4, 6006 SN Weert, Nederland, telefoon (+31) 0495 - 52 48 93, e-mail: t.vandenberkmortel@natuurmonumenten.nl www.natuurmonumenten.nl
In de wintertijd geopend tussen 13.00 en 16.00 uur en in de zomertijd van dinsdag tot en met zondag tussen 13.00 en 17.00 uur.

Colofon

Wulpenvlucht is een gezamenlijke kwartaaluitgave van Natuurpunt vzw en Vereniging Natuurmonumenten. Het wordt gratis verspreid onder geïnteresseerden. Voor een abonnement kunt u bellen naar (035) 655 99 11 (Nederland, Natuurmonumenten) of naar (011) 80 26 77 (België, Bezoekerscentrum De Wulp).

Redactie

Theo van den Berkmortel, Ghis Palmans, Nicoline van Tiggelen

Eindredactie + v.u.

Van Tiggelen Tekst & Communicatie, Oirschot (m.m.v. Antwan Rijkers)

Opmaak

Ster design BNO, Eindhoven

Drukwerk

Drukkerij van Druenen, Eindhoven

Wulpenvlucht

Driemaandelijke nieuwsbrief over natuurgebieden van Natuurpunt en de Vereniging Natuurmonumenten rondom Bezoekerscentrum De Wulp.

Nummer 23
oktober
november
december 2005

In dit nummer
Pagina 2
Het Smeethof

Pagina 3
Een woordje met...
de NMC paddestoe-
lengroep

Pagina 4
Agenda

Wisseling van de
wacht

Vogelrijkdom in de Veewey

Tijdens de wintermaanden hoor je iedere zondagochtend in de Veewey het ononderbroken gefluit van tuinfluiters, het 'getjak' van de koperwieken of het gepiep van goudhaantjes. Het geluid komt uit de luidsprekers die de ringwerkgroep van Noord-Limburg heeft geplaatst. Al meer dan dertig jaar zijn Bèrke (Albert) Geuens en Pierre Rutten hier de drijvende kracht achter het ringwerk en de vogeltrektellingen. Weer of geen weer.

De Veewey ligt ten westen van de dorpskern van Eksel. Het karakter van de omgeving wordt bepaald door de valleien van de Grote Nete en de Veewey, een beekje dat zijn naam ontleent aan het terrein dat verderop in de Grote Nete vloeit.

De vallei heeft twee ecologisch

waardevolle valleiruggen: het Pijnven (boscomplex) in het noorden en het militaire domein van Leopolsburg-Hechtel (heide) in het zuiden.

Vogelrijk

Het grootste deel van de vallei is een intensief en soortenarm grasland, afgewisseld met akkers, naaldbossen en populierbossen op natte valleigronnen. Her en der liggen percelen met een rijke plantengroei. Met het zuidelijk gelegen militair domein en het noordelijk gelegen Pijnven is dit een zeer gevarieerd geheel voor de avifauna. Met bijzondere soorten zoals de havik, de wespendif, de klapekster, de kleine bonte specht, de nachtzwaluw en de ijsvogel. Ook libellen en juffers zijn in dit gebied sterk vertegenwoordigd.

Albert Geuens die samen met Pierre Rutten al meer dan dertig jaar vogeltellingen houdt in het reservaat.

(foto Luc Winters of Eddy Ulenaers)

Beheer

Natuurpunt beheert het gebied, in samenwerking met vrijwilligers van de afdeling Noord-Limburg. De naaldbossen langs de Kiefhoekstraat worden omgezet naar een eikenberkenbos. Het zuidelijk deel zal evolueren naar bosheide en droge heide. Nog verder naar het zuiden vinden we een groot weilandcomplex: de nattere delen worden extensief begraaasd wat leidt tot meer ruigte in het bloemrijke grasland. Op de drogere delen is gekozen voor intensieve begrazing om tot een bloemrijk schraalgrasland te komen. Beide oevers van de Veeweyloop worden volledig beheerd als laagveen, dottergrasland, open water en struweel.

De Veewey. (foto Eddy Ulenaers)

Inlichtingen over vogeltrek-
waarnemingen en ornitholo-
gisch ringwerk: Albert Geuens
(+32) 011 73 27 44

natuurpunt

Redactieadres

Voor België:
Tussenstraat 10
3910 Neerpelt
Voor Nederland:
Postbus 10308
6000 GH Weert

Wulpenvlucht wordt gedrukt
op minder milieubelastend
papier.

Afgiftekantoor 3920
Lommel 1 P209049

Al 152 vogelsoorten waargenomen

Het Smeethof, één jaar later

De roodborsttapuit zoekt het natte, ruige gebied op. (foto: Marc De Clerck)

Onder de brandende zon genoten in juni honderden mensen van de feestelijke opening van het Smeethof. Zij konden de schoonheid van dit tweehonderd hectare grote natuurgebied met eigen ogen aanschouwen. De andere feestvierders, de vogels, hielden zich deze dag gedeisd in de schaduw. Voor hen is het iedere dag feest, sinds het gebied één jaar geleden wordt beheerd volgens het Natuurinrichtingsproject van de Vlaamse Landmaatschappij.

Voor veel vogelaars is het Smeethof een vaste stek geworden op hun ronde langs de Noord-Limburgse natuurgebieden. Iedereen spreekt vol bewondering en enthousiasme over de toekomstmogelijkheden van het reservaat. Het is opmerkelijk hoe snel de natuur zich weet te herstellen en in wat voor tempo honderden zangvogels hun plaats hebben gevonden.

Geelgors en roodborsttapuit

Enkele van de meest opmerkelijke soorten zijn de geelgors en de roodborsttapuit. Beide soorten kregen een grote klap toen hun biotopen verdwenen. De geelgors houdt zich vooral op in de randzone van het reservaat. Er zijn niet minder dan achttien broedparen genoteerd. De roodborsttapuit heeft zich opnieuw in de kern van het reservaat gevestigd. Hij komt vooral voor op de percelen waar de biezenvegetatie de overhand heeft genomen. Zowel op de droge als op de natte gedeelten zijn maar liefst vijftig broedgevallen genoteerd. Een andere soort die het ook bijzonder goed doet in de nattere gedeelten van het reservaat is de blauwborst. Met minstens twaalf broedende koppels kun je als terreinbeheerder alleen maar tevreden zijn. Maar er zit meer. Sinds de aankoop wordt het gebied intensief bestudeerd. Dit leverde een mooie

inventarisatielijst op van niet minder dan 152 vogelsoorten, waarvan 83 soorten broedvogels.

Graag geziene gasten

Het Smeethof blijkt ook een grote aantrekkingskracht uit te oefenen op vogels die hier alleen tijdens de winter en de voor- en najaarstrek vertoeven. Zo worden er klapeksters, blauwe kiekendieven en grote zilverreigers waargenomen. Ook de steltlopers zoeken in de trekperiode hun kostje bij elkaar in de slikken van het instroommoeras. Het Smeethof is uitgegroeid tot een belangrijk vogelgebied binnen het Kempen~Broek en zal ongetwijfeld één van de belangrijkste vogelgebieden van de provincie Belgisch Limburg worden.

Jacky Jacobs, coördinator Vogelwerkgroep Bocholt

Een woordje met... de NMC paddestoelengroep

Sinds ruim zes jaar is vanuit het Natuur- en Milieucentrum (NMC) in Weert een paddestoelenwerkgroep actief. Hun belangrijkste activiteit is het inventariseren van paddestoelen. Over het

belang van dit vrijwilligerswerk sprak de redactie met een aantal werkgroepleden. Het werd een boeiend gesprek.

“Paddestoelen zijn fascinerend en spelen een grote rol in de natuurbeleving”

Het interview werd gehouden in het educatielokaal van het NMC, waar de werkgroep zo’n twintig keer per jaar bij elkaar komt. Aan tafel zitten Thea Kunnen, José Scheenen, Herman Beuvers, Michel Flupsen en Twan Brouwers. Thea laat weten dat er eigenlijk twee sleutelfiguren ontbreken: “Els Baetsen en Hub Duckers leveren ieder vanuit hun persoonlijke invalshoek een belangrijke bijdrage voor de werkgroep. In het bijzonder Els, die oog heeft voor het kleinste detail en de kleinste exemplaren.” Michel vult aan: “Het is vooral kennis delen; je leert veel van elkaar. Eigenlijk worden alle zintuigen ingezet. Wat is bijvoorbeeld de groeiplaats of bij wat voor een boomsoort staat de paddestoel? Met behulp van een microscoop bestuderen we vervolgens ook de sporen. Daarnaast houden we ons ook bezig met slijmzwammen en soms ook met mossen.”

Af en toe opzoeken in een handboek hoort er ook bij. (foto Theo van den Berkmortel)

Wel of niet plukken?

De werkgroep wil het behoud van paddestoelen en de studie ernaar bevorderen. Het plukken van paddestoelen voor consumptie behoort niet tot de doelstellingen. José hierover: “Tijdens veldbezoeken worden er geen paddestoelen voor consumptie verzameld. Het op beperkte schaal plukken van paddestoelen voor serieuze studie en educatie is echter noodzakelijk en niet schadelijk. In drukbezochte natuurgebieden moeten we er wel voor zorgen dat dit op onopvallende wijze gebeurt, zonder visuele schade. Dit houdt dus ook in dat geplukte maar niet meegenomen paddestoelen niet zichtbaar beschadigd achterblijven en omgekeerde boomstammen weer worden teruggeplaatst.” De groep geeft aan dat er geen zichtbare relatie is tussen het plukken en de achteruitgang van paddestoelen. Echter, massale pluk van paddestoelen leidt tot een onaanvaardbare daling van de recreatieve waarde van de groeiplaats en heeft een nadelige invloed op organismen die direct afhankelijk zijn van paddestoelen, zoals insecten.

Paddestoelvriendelijk natuurbeheer

De gegevens worden doorgegeven aan de Nederlandse Mycologische Vereniging en eigenaren van natuurgebieden. Herman vervolgt: “Met name de natuurbeheerders kunnen een belangrijke rol spelen. Net als planten en dieren stellen paddestoelen hun specifieke eisen aan hun omgeving. Zorg voor een goede basis, zoals bodemtype en vochtvoorziening, maar ook de leeftijd van een natuurgebied speelt een rol. Laat ook dode bomen lig-

Enkele leden van de paddestoelenwerkgroep op onderzoek. (foto Theo van den Berkmortel)

gen en hoe meer biotopen, hoe meer variëteit. Voldoende licht is ook van belang, maar heel veel soorten kunnen ook goed gedijen in een schaduwrijke omgeving.” “Hoe tegengesteld het ook mag klinken”, vult Twan aan, “enige betreding door recreanten kan geen kwaad. Want dat zorgt juist voor beweging en verspreiding van sporen. In drukke gebieden als de Tungelerwallen en De IJzeren Man hebben we de afgelopen jaren bijzondere waarnemingen gedaan.”

Meedoen?

Ten slotte geeft Twan nog aan dat men van harte welkom is om aan te sluiten bij de groep: “Kennis is niet beslist nodig maar men moet wel interesse hebben. Meestal zijn we op woensdagochtend actief. Aanmelden kan telefonisch via het NMC.”

De paddestoelwerkgroep wil graag Joost Dewyspelaere, hoofd natuurbeheer Natuurpunt, aanwijzen voor het volgende interview.